

**Zahtjev za dobijanje saglasnosti za preusmjeravanje sredstava sa potrošačke jedinice
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja na potrošačku jedinicu Ministarstvo unutrašnjih
poslova**

Imajući u vidu aktuelna dešavanja u Ukrajini, kao i činjenicu da je skoro tri miliona lica iz Ukrajine već napustilo svoje domove, usljed oružanih sukoba, imperativ je preduzimanje aktivnosti kako bi se na human i dostojan način odgovorilo novonastalim društvenim i bezbjednosnim izazovima. S tim u vezi, na predlog Ministarstva unutrašnjih poslova, Vlada Crne Gore na sjednici od 10. marta 2022. godine usvojila je Odluku o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, koja je objavljena u „Službenom listu CG“ broj 26/22 dana 11. marta 2022. godine kada je i stupila na snagu.

Zaključkom Vlade Crne Gore broj 04-1298/2 od 10. marta 2022. godine, između ostalog, zaduženo je Ministarstvo finansija i socijalnog staranja da u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, Crvenim krstom Crne Gore i UNHCRom obezbijedi smještajne kapacitete za primjeren smještaj stranaca pod privremenom zaštitom, neophodnu pomoć i osnovna sredstva za život.

Ovom Odlukom odobrena je privremena zaštita u trajanju od jedne godine državljanima Ukrajine, licima bez državljanstva kojima je posljednje boravište bilo u Ukrajini i licima kojima je Ukrajina odobrila međunarodnu zaštitu, a koja se ne mogu vratiti u Ukrajinu koju su morali napustiti zbog oružanih sukoba, odnosno u zemlju porijekla, a na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti. Navedeni vid zaštite prati korpus prava koja ova lica ostvaruju dok su na teritoriji Crne Gore a koja obuhvataju: 1) boravak u Crnoj Gori; 2) primjeren smještaj, neophodnu pomoć i osnovna sredstva za život; 3) zdravstvenu zaštitu; 4) osnovno i srednje obrazovanje; 5) informacije o pravima i obavezama; 6) rad; 7) spajanje porodice; 8) ispravu; 9) pravo na podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

Struktura lica iz Ukrajine koja trenutno borave na teritoriji Crne Gore na osnovu prethodno odobrenog privremenog, odnosno stalnog boravka, kao i lica koja su od 24. februara 2022. godine, kada je došlo do eskalacije oružanih sukoba u Ukrajini, ušla u Crnu Goru je takva da su u najvećem broju slučajeva po srijedi lica koja imaju sredstva za izdržavanje odnosno nekretninu u vlasništvu ili drug vid posjeda ili su pak u rodbinskim odnosno prijateljskim odnosima sa licima koja imaju nekretnine u Crnoj Gori.

Međutim, prateći i analizirajući migratorne tokove kao i tempo ulaska i izlaska iz Crne Gore državljana Ukrajine konstatujemo da posljednje grupe pristiglih državljana Ukrajine spadaju u kategoriju onih koji će, u okviru ostvarivanja svojih prava, pa i prava na primjeren smještaj biti na teret države. Na isti zaključak navode i operativni podaci nadležnih službi bezbjednosti - Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost, podaci dobijeni na osnovu komunikacije sa međunarodnim organizacijama – Međunarodnom organizacijom za migrante (IOM), Agencije UN za izbjeglice (UNHCR), Evropskom agencijom za azil (EUAA) i Evropskom agencijom za graničnu i obalsku stražu (FRONTEX), linijskim direktoratima u Evropskoj komisiji, kao i podaci koji se na dnevnom nivou dostavljaju od strane Ministarstva vanjskih poslova u vidu nota sa detaljnim opisom stanja i tokova kretanja izbjeglica koje dostavljaju crnogorska DKP u regionu kao i DKP u zemljama koje su najpogođenije u smislu prihvata izbjeglica – Poljskoj, Rumuniji i Slovačkoj.

Sve navedeno govori u prilog činjenici da na teritoriji Crne Gore već postoji veliki broj lica iz Ukrajine, te da možemo očekivati veći priliv izbjeglica iz Ukrajine u kojem slučaju država Crna Gora mora biti spremna da u punom kapacitetu servisira usluge i omogući smještaj ovim licima u skladu sa međunarodnim standardima, a na bazi usvojene Odluke te javno proklamovane politike Vlade Crne Gore i zauzetog pravca u ovom smjeru.

Od 1. marta 2022. godine do 27. marta 2022. godine u Crnu Goru ušlo je 8.494 državljana Ukrajine, a izašlo 2.986. Od ovog broja ukupno **pet lica** tražilo je međunarodnu zaštitu (azil), dok je ukupno do 25. marta 2022. godine zahtjev za privremenu zaštitu podnijelo je 903 lica iz Ukrajine od čega:

-617 odraslih (522 žena i 95 muškaraca)

-286 maloljetnika (do 5 godina 112)

Broj podnijetih zahtjeva po gradovima je sljedeći:

-Podgorica 78

-Bar 400

-Budva 171

-Bijelo Polje 31

-Ulcinj 6

-Cetinje 19

-Herceg Novi 83

-Kotor 44

-Tivat 82

-Berane 2.

Imajući u vidu navedene brojke Ministarstvu finansija i socijalnog staranja dostavljen je zahtjev za preusmjeravanje sredstava. U odnosu na dan upućivanja zahtjeva Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, broj **podnijetih zahtjeva za privremenu zaštitu deset puta je veći i iznosi 903 te stoga ne stoji konstatacija Ministarstva finansija i socijalnog staranja da je traženo preusmjerjenje bez osnova.** U pitanju su lica koja su podnošenjem ovog zahtjeva postali obaveza ove države da im obezbijedi sva navedena prava od kojih je primarno pravo na smještaj i pristup tržištu rada.

Predmetno podrazumijeva da već moramo imati spremne kapacitete za *momentalno* zbrinjavanje minimum 300 lica na maksimum 12 mjeseci, sa mogućnošću da se to zbrinjavanje projektuje za cca 10 000 ljudi iz Ukrajine. Pojam „kapaciteti“ obuhvata kako sam smještaj, tako i obezbjeđivanje hrane, sredstava za higijenu, odjeće, obuće, pristup zdravstvenoj zaštiti, osnovnom i srednjem obrazovanju itd. Primjeren smještaj u ovoj računici koja podrazumijeva momentalno zbrinjavanje – cca 300 lica podrazumijeva hotelski smještaj, međutim mora se ostaviti kao moguća i situacija masovnog priliva koji će zahtijevati privremeni smještaj, dizanje šatorskih naselja i slično. Takođe, pored navedenih troškova za smještaj i prateće troškove za sama lica iz Ukrajine neophodno je obezbijediti i sredstva za samu državnu administraciju koja sprovodi Odluku o odboravanju privremene zaštite, naročito imajući u vidu da Ministarstvu unutrašnjih poslova kao nosiocu ove aktivnosti kako u okviru potprograma Međunarodna zaštita tako i u odnosu na cjelokupni Budžet za 2022. godinu nisu odobrena tražena sredstva, pa samim tim nisu ni predviđena sredstva u Budžetu, naročito za ovakvu situaciju.

Nadalje, ne stoji konstatacija Ministarstva finansija i socijalnog staranja koja se odnosi na formiranje Koordinacionog tijela za nadzor nad sprovođenjem Odluke o odobrenoj privremenoj zaštiti. Naime, Predlog odluke o formiranju Koordinacionog tijela čekao je na mišljenje MFSS skoro nedjelju dana, da bi dvije posljednje sjednice Vlade Crne Gore ili bile prekinute ili se uopšte nisu održale, a zahtjev ovog Ministarstva da se predmetna odluka razmotri na elektronskoj sjednici Vlade nije uslišen. Nadamo se da ćete se složiti da ovako hitna i po svojoj prirodi vanredna situacija zahtijeva i hitnostu postupanju. Takođe, **konstatacija iznijeta u mišljenju MFSS da je potrebno nakon formiranja Koordinacionog tijela pristupiti revidiranju postojećeg Plana djelovanja u slučaju mogućeg priliva migranata i izbjeglica pokazuje elementarno nerazumijevanje situacije u kojoj se trenutno nalazimo kada su u pitanju izbjeglice iz Ukrajine.** Naime, tačno je da je zaključkom Vlade Crne Gore pod rednim brojem 6 predviđeno revidiranje predmetnog Plana, međutim taj plan se odnosi na **masovni priliv migranata i izbjeglica**, te zahtijeva vrijeme a na današnji dan ovih **903 izbjeglice iz Ukrajine ne mogu da čekaju njegovo revidiranje i očekuju od Crne Gore da im omogući pristup pravima koja im je zagarantovala.**

Kao što je i navedeno u zahtjevu za davanje saglasnosti dostavljenom Ministarstvu finansija i socijalnog staranja ovih **2 miliona eura su početni iznos prema našim projekcijama.**

Na kraju kada je u pitanju ukazivanje MFSS da **Ministarstvo unutrašnjih poslova treba ubrzanom dinamikom da povlači sredstva iz postojećeg budžeta za 2022. godinu – izlišno je ponavljati da je odobreni budžet ovog Ministarstva za 2022. godinu deset puta manji od traženog i svaka stavka sa koje bi išlo povlačenje sredstava dovela bi u pitanje funkcionisanje samog organa koji u svojoj nadležnosti ima najveći opseg djelovanja.** Takođe na potprogramu „Međunarodna zaštita“ ne samo da nije odobreno dovoljno sredstava već se ona uveliko troše imajući u vidu da kriza u Ukrajini nije zaustavila migratorne tokove sa Bliskog istoka te se u Centru za prihvatanje u Spuzi i na Božaju svakodnevno smještaju lica iz Avganistana, Sirije itd.

Takođe, konstatacija MFSS da se iz zahtjeva ne vidi na koji način je ovo izuzetak od Zakona o javnim nabavkama i procedurama koji isti predviđa – upit je upravo bio ovom Ministarstvu da zbog hitnosti i vanrednosti ove situacije iznađe način kako bi se preusmjerena sredstva mogla što prije angažovati kako procedure ne bi usporavale pružanje pune zaštite i pristupa pravima a

sa druge strane Ministarstvo unutrašnjih poslova bi preuzelo obavezu dostavljanja specifikacije o utrošenim sredstvima.

Shodno svemu navedenom predlažemo da Vlada Crne Gore zauzme stav i odredi se u odnosu na zbrinjavanje izbjeglica iz Ukrajine a kojoj je već odobrila privremenu zaštitu te da, u ovom trenutku, obezbijedi sredstva za sprovođenje Odluke o odobrenoj privremenoj zaštiti licima iz Ukrajine („Službeni llist CG“ broj 26/22) u iznosu od 2.000.000,00€, preusmjeravanjem sredstava iz Tekuće budžetske rezerve u tekući budžet Ministarstva unutrašnjih poslova i to na sljedeći način:

Sa potrošačke jedinice Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (organizacioni kod 40501) sa programa Upravljanje i nadzor nad fiskalnim i finansijskim sistemom (14040) sa potprograma Rezerve (14040004), sa aktivnosti Upravljanje sredstvima rezerve (14040004001), sa izdatka 4710 – Tekuća budžetska rezerva, tako što se planirana sredstva umanjuju u iznosu od 2.000.000,00 €;

Na Ministarstvo unutrašnjih poslova (organizacioni kod 40301) tako što se planirana sredstva uvećavaju u iznosu od 2.000.000,00 €.

Ministarstvo unutrašnjih poslova preuzima obavezu dostavljanja specifikacije troškova.

Napominjemo da je navedeni iznos baziran kako na očekivanom realnom prilivu, tako i projektovanom prilivu, a na bazi analize i praćenja migratornih tokova i rute kretanja izbjeglica iz Ukrajine. Takođe, obzirom da Crna Gora ima iskustva iz 2015. godine kada je migratorni val krenuo sa područja Bliskog Istoka, projekcije su sačinjene, pored ostalog, i na bazi sljedeće formule:

